

IMATGE VILAFRANQUINA D'EMILI GIRALT I RAVENTÓS

RESUM

L'espai específicament vilafranquí en la biografia d'Emili Giralt, una imatge breu però intensa del seu pas per la premsa local i les activitats de cultura penedesenca en els anys de la primera postguerra.

ABSTRACT

The specific space of Vilafranca in Emili Giralt's biography, a short but intense image of his participation in the local press and cultural activities within the Penedès Region during the first years after the Spanish Civil War.

Nascut a Vilafranca el 1927, els primers anys de joventut d'Emili Giralt són els de la primera postguerra, anys de colla a Acció Catòlica i també dels primers passos pel Museu de Vilafranca on, gràcies a l'empenta sempre discreta de mossèn Trens, creen a partir de 1942 l'anomenat Cercle d'Estudis Penedesencs, agrupació que no va cercar mai un reconeixement legal i que va saber alternar les notes de cultura seriosa amb facècies de joventut.⁽¹⁾ Amb el suport i mestratge de Manuel Trens, el CEP va preparar diversos treballs, debats i alguna exposició com la del Nadal de 1947 dedicada a les ermites del Penedès i en la qual el jove Emili Giralt va pronunciar una conferència presentada per l'il·lustre sacerdot vilafranquí que li feia de mentor.

Tot i que provenia d'una família penedesenca d'arrels pageses, un dels primers contactes d'Emili Giralt amb el que seria el gran tema de la seva labor historiogràfica: l'agricultura i específicament la vinya i el vi, s'esdevé quan entra a treballar d'administratiu en un magatzem majorista de vi, al carrer del Comerç, activitat que compagina amb els estudis secundaris a Vilafranca abans de passar a realitzar estudis universitaris a Barcelona. Encara li queda temps, però, per publicar a la premsa local vilafranquina, i en concret a *Acción Católica* alguns primerencs treballs de recerca a l'arxiu notarial i l'arxiu parroquial. Decidit defensor des del primer moment dels estudis de temàtica local i comarcal, el 1950 participa en la I Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos del Penedès i Conca d'Òdena, celebrada a Martorell, allí exerceix de secretari: "*Seguidamente el Secretario de la Asamblea, don Emilio Giralt, expuso los objetivos de la Reunión, paralelos a los que se perseguían hace 25 años con la celebración de las Exposiciones de Arte del Panadés*",⁽²⁾ a la vegada que hi presenta el que serà durant dècades un dels treballs de referència ineludible en l'àmbit de la història agrària: "Evolució de l'agricultura al Penedès. Del cadastre de 1717 a l'època actual". Un any després, el 1951, es llicencia en Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona. Tot i el constant retorn a la seva vila i a la temàtica historiogràfica penedesenca, la biografia d'Emili Giralt inicia una nova etapa en la docència i l'àmbit universitari.

NOTES D'ÀMBIT LOCAL

Curiosament, les primeres línies que Emili Giralt va publicar van ser poètiques. Era l'any 1941 quan aquell noiet de 14 anys va participar en el certamen literari organitzat per *Acció Catòlica* i celebrat durant la Festa Major, en concret el dia 1 de setembre a la tarda, amb Roman de Saavedra com a mantenidor. Giralt hi va prendre part amb una poesia que va rebre l'accèssit al segon premi de tema religiós o moral, una composició que el setmanari vilafranquí publicaria unes setmanes després.⁽³⁾ Giralt també hi va presentar un altre treball mai publicat: "Breve biografía de S. Juan de la Cruz para divulgación de la misma entre los escolares".

Hem d'anar fins al 1947 per trobar algun article atribuïble a Giralt⁽⁴⁾ i amb certesa fins a l'1 de setembre de 1948 quan al teatre del Casino se celebren els Jocs Florals del Penedès i es convoca un premi especial per a un estudis d'història local o comarcal que guanya Giralt amb un treball, que creiem que no es va publicar mai, i que portava per títol "Dos siglos d'arqueologia".

El 1949 el futur historiador ja ha passat llargues hores a l'Arxiu de Protocols, en aquells anys aplegat a la banda de dalt de tot del Museu, d'entre els lligalls notariais que el jove historiador universitari llegeix sense dificultat n'aplega alguns detalls que dona a conèixer a les pàgines del setmanari local d'*Acció Catòlica* a l'entorn de les "Concòrdies" i altres documents del segle XVII dels notaris Pau Xammar i Jeroni Xammar, de les quals reproduïx algun fragment en el català original de redacció.⁽⁵⁾ També col·labora en la difusió d'alguna iniciativa cultural puntual com és el cas de la publicació dels *Quaderns de poesia*.⁽⁶⁾ Al juny del 1950 un article –en castellà com tots els d'aquesta època per imperatiu legal– li serveix per a reivindicar la necessitat de publicar el *Llibre Verd de Vilafranca*.⁽⁷⁾

Al desembre de 1950 un nou article de reivindicació comarcalista, el primer que publica en català, es refereix a l'obra de Pere Gil (1551-1622) recollida en una edició de Josep Iglesies.⁽⁸⁾ Aquest any 1950 té per a Giralt un caire més local quan trobem que en el número de Nadal hi insereix una rondalla en català.⁽⁹⁾ Al març de 1951 publica un article⁽¹⁰⁾ d'història econòmica del primer terç del segle XIX a partir d'una edició del 1839 sobre referències penedesenques, amb el concepte de Penedès que tots reconeixem i que llavors no comptava amb cap base legal, així esmenta referències de Sitges, Sant Pere de Ribes, Vilanova, Vilafranca, Cubelles, Cunit, l'Arboç, el Vendrell, Sant Salvador i Torredembarra. Al setembre d'aquest mateix any publica unes notes sobre vitivinicultura al segle XVIII,⁽¹¹⁾ aquestes van ser l'anunci d'una conferència que el mateix Giralt va donar al novembre d'aquest 1951 a la Biblioteca Torras i Bages sobre la viticultura i el comerç català al s. XVIII.⁽¹²⁾ Com a cloenda de l'any al número extra de Nadal Giralt publica un conte sobre aquesta temàtica, com havia fet l'any anterior.⁽¹³⁾

UNA POLÈMICA I DIVERSES ACTIVITATS

L'any 1952 es va obrir amb una polèmica a l'entorn d'unes declaracions de l'historiador Josep Maria Fontana⁽¹⁴⁾ a la revista *Mundo Hispánico* a l'entorn de la figura de Josep Torras i Bages. La vilafranquina *Acción Católica* anunciava al primer número de l'any⁽¹⁵⁾ una rèplica contundent i el número següent⁽¹⁶⁾ s'obria a portada amb una nota de Mn. Tomàs Pujadas, degà del

Penedès i a l'interior un article d'Emili Giralt "Réplica al Sr. Fontana", encara amb el complement d'un article de Josep M. Mercader i un text amb opinions de diversos bisbes: "El episcopado español ante la obra del Dr. Torras i Bages". La polèmica tenia, evidentment, una clau política d'entorn catalanista prou clara fins i tot llavors, tota vegada que fent referència als fets del 1936 Fontana havia escrit textualment: *"Aquel rural Torres y Bages, que tanto veneno puso en el alma catalana, es desenterrado de su tumba en Ripoll –¡Ay, Abat Oliva!– y sus huesos arrojados al río, con los de los viejos condes que exaltara Rovira y Virgili, y precisamente por los cuervos que todos ellos criaron"*.

D'entrada, Giralt⁽¹⁷⁾ li retreu la confusió entre Ripoll i Vic, tota vegada que les despulles que hi havia a Ripoll eren del bisbe Morgades i no de Torras i Bages, i tot seguit es pregunta pel verí que Torras podia haver posat sobre l'ànima de Catalunya, si ho podien haver estat les seves cartes pastorals o *La tradició catalana*. Tot seguit fa referència a una obra social qualificada com a cria de corbs quan havia estat valorada per nombrosos bisbes contemporanis. Tot i això, a Emili Giralt l'adjectiu que més li dol és el de "rural" i escriu:

¡Y que tan señera personalidad pueda ser calificada de 'rural'! Si no nos constara la probada indigencia informativa de José M. Fontana nos atreveríamos a señalar las fuentes que inspiraron tan desgraciado epíteto. Y a menos que se deba a una coincidencia en el contenido mental de ambos –cosa que bien pudiera ser–, tal fuente no es otra que la hinchada verborrea del liberal Romero Robledo, el politicucho electorero cuyo anticlericalismo y fervor partidista le movieron a decir cuando el Dr. Torras fue elevado a la Mitra: 'Se ha hecho Obispo de Vich a un ignorado clérigo rural, sin otro mérito que haber escrito un libro contra España'. La afinidad de estas palabras con el juicio emitido por el señor Fontana permite ahorrarnos todo comentario.

Al número extraordinari de Festa Major d'aquell 1952 Giralt publica una nota històrica sobre el miracle de sant Fèlix de curació d'un capella que va enregistrar el notari Josep A. Soler el 1774.⁽¹⁸⁾

Aquell any, que es va encetar amb polèmica, es clouria d'una manera certament curiosa quan el 13 de desembre de 1952 amb motiu de la festivitat de Santa Llúcia es va estrenar al teatre d'Acció Catòlica una comèdia còmica en tres actes i en català de Josep Santacana i Tusquelles *–El secret de les escombraries–* en la qual participa com a actor Emili Giralt al costat dels seus amics, la colla d'Acció Catòlica: Josep M. Albet, Josep Recasens, Fèlix Senabre, F. Xavier Huix, Josep Ventura, Lluís Bolet, Josep Soler, Fèlix Parés, Ramon Borrull, Josep M. Santacana, Josep Salat, Ricard Poch, Josep M. Bosch, Josep M. Olivella, Faust Giralt i Pere Güell. Només es va fer aquesta representació el dissabte a dos quarts d'11 de la nit i una segona el diumenge a la tarda a dos quarts de nou.⁽¹⁹⁾

Giralt va participar, al juny de 1953, en l'anomenada "II Asamblea de Estudios Locales", celebrada a Santes Creus, i que va comptar amb una conferència de Jaume Vicens Vives sobre metodologia per a la història local, i una altra d'Agustí Duran i Sanpere sobre la coordinació entre centres d'estudis. Giralt formava part amb Pere Giró i Pere Regull de la representació del Museu de Vilafranca a l'esmentat aplec.⁽²⁰⁾ La darrera participació de Giralt a la premsa local d'aquests anys la trobarem al número de Nadal del 1953 amb un text sobre la població vilafranquina entre 1605 i 1717.⁽²¹⁾

CAP A LA DOCÈNCIA UNIVERSITÀRIA

Molts anys després Giralt recordaria aquells anys de joventut vilafranquina,⁽²²⁾ la seva llicenciatura a la Universitat de Barcelona el 1951 i la seva labor com a professor de l'Institut d'Ensenyament Mitjà de Vilafranca des del curs 1951-52,⁽²³⁾ que compaginava amb un treball sense remunerar a la Universitat de Barcelona fins que durant el curs 1953-54 li surt l'oportunitat d'anar a fer una estada a l'estranger entre les universitats de Tolosa de Llenguadoc i París, i el curs següent obté la plaça de lector de castellà al King's College de Newcastle, a Anglaterra. Era l'inici d'un camí professional en la docència i la investigació universitària, mentre mantenia els lligams penedesencs no sols familiars, també va participar com a membre del jurat en totes les edicions dels premis Sant Ramon de Penyafort que des dels primers anys setanta convocava el Museu de Vilafranca, i des dels anys vuitanta com a patró de la Fundació Antoni i Vicenç Mestres Jané amb seu a Vilafranca. A banda de nombroses conferències –una d'elles el 15 de maig de 1977 en l'acte de constitució de l'Institut d'Estudis Penedesencs al castell de Sant Martí Sarroca⁽²⁴⁾–, l'altra referència del Penedès són els seus estudis sobre agricultura, l'organització al febrer del 1990 del III Col·loqui d'Història Agrària, a Vilafranca i sobre temàtica vitivinícola, i darrerament les aportacions bibliogràfiques que han determinat els darrers anys de la seva vida i on el Penedès ha estat ben present, des de l'estudi introductori a la *Història de Vilafranca del Penedès* editada aquest 2008, i encara el de l'edició facsimil de l'obra de fra Miquel Agustí del 1617 *Llibre dels secrets d'agricultura...*,⁽²⁵⁾ fins a les aportacions en el tercer volum de la que és la seva obra de direcció més notòria: la *Història Agrària dels Països Catalans*.

NOTES

- (1) Fa anys vam poder veure el diari manuscrit de les reunions del CEP, una crònica on es relataven, de puny i lletra del seu secretari, el malaguanyat Joan Tarrada i Massanell, les activitats del grup amb objectius culturals de volada i memorables gresques gairebé d'alteració de l'ordre públic.
- (2) "Primera Asamblea de Estudiosos de las Comarcas del Panadés y Conca d'Odena", sense signar, a *Acción Católica*, 11 de novembre de 1950. Any X. Núm. 46. Pg. 359.
- (3) Poema en castellà amb el títol "Ego te absolvo a peccatis tuis", signat Emilio Giral Raventós. *Acción Católica*, núm 69. 6 de setembre de 1942. Pg. 275.
- (4) "El Corpus de antaño", signat G[iralt?] a *Acción Católica*, Vilafranca 31 de maig de 1947. núm. 22. Pg. 173.
- (5) "Curioso contrato médico", signat E. G., sobre una Concòrdia de Pau Xammar, a *Acción Católica*, 19 de novembre de 1949. Any IX. Núm. 44. Pg. 378. "El primer altar de San Raimundo de Penyafort", signat E. G. sobre una Concòrdia de Jeroni Xammar, a *Acción Católica*. 5 de gener de 1950. Any X. Núm. 1. Pg. 6.
- (6) "Quaderns de Poesia", signat E. Giralt, a *Acción Católica*, 10 de juny de 1950. Any X. Núm. 22. Pg. 188.
- (7) "El 'Llibre Verd' de Vilafranca" a *Acción Católica*, 17 de juny de 1950. Any X. Núm. 23. Pg. 193. També d'aquest mateix any són dos articles signats Juan Grau que poden ser atribuïts a Emili Giralt ni que sigui com a promotor: "Notas agrícolas del siglo XVIII" sobre material del notari vilafranquí J. A. Solé, de la segona meitat del segle XVIII, a *Acción Católica*, 30 de setembre de 1950. Any X. Núm. 37. Pg. 296, i "Rayos y centellas sobre nuestro campanario", també del notari vilafranquí J. A. Solé, de la segona meitat del segle XVIII, a *Acción Católica*, 7 d'octubre de 1950. Any X. Núm. 38. Pg. 305.
- (8) "El Penedès en l'obra geogràfica de Pere Gil, S.J. (1551-1622)", a *Acción Católica*, 2 de desembre de 1950. Any X. Núm. 47. Pg. 368.
- (9) "El rabadà i el diable", rondalla, signada E. Giralt, a *Acción Católica*, 23 de desembre de 1950. Any X. Núm. 50. Pg. 392.
- (10) "Notas para la historia de nuestra economía", signat E. Giralt, a *Acción Católica*, 3 de març de 1951. Any XI. Núm. 9. Pg. 67. També se li pot atribuir "El bandolerismo a principios del siglo XVII", a *Acción Católica*, 23 de juny de 1951.

- Any XI. Núm. 25. Pg. 189. Fa referència al notari Pere Guasch i les indicacions que sobre el tema es troben als seus llibres de Protocols a l'entorn de l'any 1611.
- (11) "Notas vitícolas del siglo XVIII", signat Emilio Giralt, a *Acción Católica*, 22 de setembre de 1951. Any XI. Núm. 37. Pg. 299.
- (12) *Acción Católica* n'aplega la crònica a l'edició del 17 de novembre de 1951. Any XI. Núm. 45. Pg. 365.
- (13) "Deseembre, 25" a *Acción Católica*, 24 de desembre de 1951. Any XI. Pg. 409.
- (14) Josep Maria Fontana Tarrats (Reus 1911 - Sanxenxo 1984). Polític i escriptor, va militar a Falange Española i en la postguerra va ocupar diversos càrrecs públics.
- (15) *Acción Católica*. Any XII. Núm. 1. 4 de gener de 1952.
- (16) *Acción Católica*. Any XII. Núm. 2. 12 de gener de 1952.
- (17) "Réplica al Sr. Fontana", signat Emilio Giralt, a *Acción Católica*. Any XII. Núm. 2. 12 de gener de 1952. Pg. 12.
- (18) "Nota histórica", signat Emilio Giralt, a *Acción Católica*. Pg. 294. Any XII. Núm. 34 i 35. 27 d'agost de 1952.
- (19) "Autocrítica de 'El secret de les escombraries', signat Josep Santacana i Tusquelles, a *Acción Católica*. Pg. 429. Any XII. 13 de desembre del 1952.
- (20) "La II Asamblea de Estudios Locales", sense signar, a *Acción Católica*. Pg. 185-187. Any XIII, 6 de juny de 1953.
- (21) "La población de Vilafranca desde 1605 a 1717", a *Acción Católica*, signat E. Giralt. Pg. 121. Any XIII. Núm. 50 i 51. 23 de desembre de 1953.
- (22) "Emili Giralt, les obligacions per damunt de les devocions", entrevista de Jordi Romeu, a *El 3 de Nou*. Núm. 24. Gener 1990.
- (23) No consta com a professor però sí en la seva etapa d'alumne, de 1939 a 1945, al llibre de Montserrat Sala Figueras i Montserrat Tutusaus Martorell, *L'antic institut Milà i Fontanals i la seva història*. Ed. Ajuntament de Vilafranca 2008.
- (24) "Tècniques, rendiments i mutacions agrícoles en una finca penedesenca del segle XVIII", al volum de constitució de l'Institut d'Estudis Penedesencs. Vilafranca 1977. Pg. 23-34.
- (25) Pròleg d'Emili Giralt i estudi introductori de Xavier Luna Batlle. Ed. Andana. Vilafranca 2007.